

Положення громадян України на польському ринку праці

Звіт підготовлений у співпраці з редакцією
Gazety Finansowej i Personnel Service, під редакцією Łukasz Pawelski.

ПОЛОЖЕННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

1 січня 2018 року набирають чинності нові правила, що регулюють роботу іноземців. Основною зміною є введення нового типу дозволу - сезонна робота.

ЯК УЗЯТИ НА РОБОТУ ІНОЗЕМЦЯ

Громадяни України, які хочуть улаштуватися на роботу на території Республіки Польща, повинні мати дозвіл на роботу, виданий воєводою. Для цього треба подати заявку, до якої має бути долучено дійсний паспорт або інший дійсний документ (наприклад, подорожній документ) роботодавця. Якщо іноземець має намір улаштуватися в компанію, яка підпорядковується торговому праву, слід додати договір компанії і, звичайно ж, документи, що посвідчують особу іноземця. До заявки також має бути додано документ від старости тієї місцевості, яка має стати основним місцем роботи: повідомлення про неможливість силами місцевого населення задовольнити кадрові потреби даного роботодавця. На практиці це утруднює і подовжує «звичайну» процедуру отримання дозволу на працевлаштування.

Особливий режим

Однак із цього правила є винятки, і вони визначені у Розпорядженні Міністра праці та соціальної політики від 21 квітня 2015 року «Про випадки, в яких доручення виконання робіт іноземцями на території Республіки Польща допускається без необхідності отримання дозволу на роботу». Цей документ передбачає можливість працевлаштуватися у спрощеному режимі. Допускається це на підставі зареєстрованих у повітовому управлінні праці заяв роботодавців. Однак спрощена процедура стосується не всіх іноземців: такою можливістю можуть скористатися тільки українці, білоруси, молдовани, грузини та вірмени. Спрощений режим передбачає можливість працевлаштування на період до 6 місяців упродовж наступних 12-ти. Управління праці має також зареєструвати заяву роботодавця про намір доручити виконання робіт іноземцями. У

заяві має бути зазначено назву фаху, місце виконання робіт, дату їхнього початку та строк виконання, а крім того – різновид угоди і розмір зарплати бруто; має бути також уміщено інформацію про неможливість задовольнити кадрові потреби на місцевому ринку праці. Заява роботодавця про намір доручити виконання робіт іноземцями зазвичай дає іноземцям підставу клопотати про візу в польському консульстві. Однак якщо він родом із вищеперелічених країн, йому не обов'язково домагатися отримання візи – заява роботодавця вже сама є приводом, який дає іноземцям право перебувати на території РП.

Починаючи з 1 січня 2018 року чинності набувають нові правила працевлаштування іноземців. Основною зміною є введення нового різновиду дозволу – на сезонні роботи. Такий дозвіл видаватиметься старо-стою на термін до 9 місяців; він

не дорівнює дозволу «спрощеного режиму». Новий дозвіл має стосуватися працевлаштування в галузях сільського господарства, садівництва і туризму. Також українці зможуть отримувати так звану багатосезонну реєстрацію, тобто дозвіл на роботу на три наступні роки. Є й випадки, коли працівникам з України не обов'язково мати дозвіл на роботу в Польщі. Згідно зі ст. 87, абз. 1 Закону від 20 квітня 2004 року «Про сприяння зайнятості та установи ринку праці», від необхідності мати дозвіл на роботу звільнені зокрема такі особи: 1) ті, що мають статус біженця, наданий РП; 2) ті, що мають дозвіл на постійне перебування в Польщі; 3) ті, що мають дійсну Карту Поляка; 4) ті, що є слухачами стаціонарних навчальних курсів.

Працівники потрібні тут і зараз

Полегшення для українців, які працюють у Польщі, спричинилися до того, що до нашої країни лише у 2016 році приїхало близько 1 мільйона громадян України – нашого східного сусіда. Згідно з підрахунками Personnel Service, у 2017 році це число, найімовірніше, виросте вдвічі: адже тільки в першому півріччі видано близько мільйона дозволів на роботу. Присутність українців у нашому житті стала відчутною: їх можна зустріти на вулиці, у крамниці чи в поліклініці. І, що важливо, поляки люблять українців. Лише кожен десятий польський працівник побоюється, що тру-

довий імігрант з України відбере в нього роботу; частіше цього бояться люди невисокої освіти і молодшого віку. Інша справа з побоюваннями, які стосуються платні: тут уже понад 40 грощ. працівників висловлюють острах, що трудова іміграція до нашої країни сповільнює очікуване зростання зарплат. Трудова іміграція українців до Польщі збіглася в часі з найкращим в історії Польщі періодом на ринку праці. Згідно з Євростатом, нині в Польщі рівень безробіття – найнижчий за всю історію його реєстрування. Роботи не мають менш ніж 800 тис. поляків: це 4,6 грощ. від загального числа людей працездатного віку. Згідно з даними Міністерства сім'ї, праці та соціальної політики, на кінець вересня безробіття становило 6,9 грощ., і це найкращий результат від 1991 року. Прогнозується можливе зростання безробіття у грудні поточного року – до 7,1 грощ., – у зв'язку із завершенням сезонних робіт. Наступного ж року, як передбачається, рівень безробіття знову почне знижуватися і становитиме щонайбільше 6 грощ., а за даними Євростату ця цифра буде ще нижчою – 3,5 грощ. Якщо так, то наш результат буде кращим, ніж відповідний показник за цей рік у Німеччині.

Отже, безробіття в нашій країні є рекордно низьким, і саме тому ми не відчуваємо тягаря іміграції зі сходу. За даними Головного управління статистики (далі – ГУС), від 2013 року число людей працездатного віку в нашій країні падає. На фоні постійного зростання ВВП це означає втрату робочої сили, яку має заступати нова. Згідно з ГУС, ця тенденція триватиме, і після 2020 року щорічно з ринку праці убаватиме близько 140 тис. працівників. Щорічний спад числа людей працездатного віку становитиме 1 грощ. Тому трудова іміграція до Польщі вигідна нашій економіці, яка вже починає потерпати від задишки. У середині поточного року ГУС повідомив, що на кінець I кварталу 2017 р. у компаніях, які наймають на роботу щонайменше одну людину, було 119,5 тис.

вільних робочих місць, що на 41,5 тис. (53,2 грощ.) більше, ніж на кінець попереднього кварталу. Крім того, перешкодою до розвитку роботодавці називають недоступність кваліфікованих кадрів. За даними ГУС, ця тенденція буде триматися й навіть поглиблюватися. На кінець поточного десятиліття нам слід подолати бюрократію та надмірні формальності, оскільки саме вони становлять найбільшу перепону для працівників із-за кордону, які приїждять до нашої країни. Влаштуватися на роботу в Польщі заважає не мовний чи культурний бар'єр, а саме складність процедури працевлаштування. Згідно з дослідженнями, проведеними на замовлення Personnel Service, – «Барометр трудової іміграції» у II півріччі 2017 року, – аж 36 грощ. підприємців саме адміністративні формальності назвали головною перешкодою до взяття на роботу працівників з України. А отже, необхідними є зміни в законодавстві, які дозволять імігрантам оселятися в Польщі на довгий час і відтак

Для того щоб кадри українського походження могли претендувати й на вищі щаблі, необхідним є законодавче врегулювання, яке б сприяло освіченим українцям, зокрема допомагало б їм оселятися в Польщі на тривалий час або й на постійне проживання; слід також спростити процедуру нострифікації їхніх українських дипломів.

НА ПОЛЬСЬКОМУ РИНКУ ПРАЦІ

Заява роботодавця про намір доручити виконання робіт іноземцеві зазвичай дає іноземцеві підставу клопотати про візу в польському консульстві. Однак якщо він родом із вищеперелічених країн, йому не обов'язково домагатись отримання візи – заява роботодавця вже сама є приводом, який дає іноземцеві право перебувати на території РП.

надавати польській економіці постійну, а не разову підтримку.

Ми любимо українських працівників

19 грос. польських підприємців планують шукати працівників з України. Це наслідок нестачі робочих рук на польському ринку. Аж 44 грос. – майже половина! – великих компаній раніше наймали або нині наймають на роботу працівників з України. Однак, попри масову трудову імміграцію до Польщі, нині взяти на постійну роботу людей з України важче, ніж у минулому. І це – через великий попит та конкуренцію, що панує серед підприємців. Інші перешкоди – мовний бар'єр та часове обмеження: дозвіл на роботу в межах спрощеної процедури працевлаштування дається на 6 місяців. Найменше польські підприємці бояться конкуренції за українських працівників з боку інших країн Євросоюзу: лише 7 грос. польських роботодавців відзначило, що складністю у працевлаштуванні українців є дедалі вища

конкуренція за працівників з України з боку інших європейських країн.

Ми як суспільство позитивно ставимось до працівників з України. Серед нас, поляків, 88 грос. залишаються спокійними і не бояться, що українці відберуть у нас роботу. Що стосується сповільнення зростання оплати праці внаслідок масової трудової імміграції з України, тут найбільші побоювання висловлюють працівники з неповною середньою освітою. Це впливає з того факту, що українці – через особливості спрощеної процедури працевлаштування – працюють головним чином на низьких посадах. Польські роботодавці сприймають українських працівників так само, як і своїх польських підлеглих: ставляться до них нейтрально або позитивно (нейтральне ставлення вказали 71 грос., позитивне – 22 грос., дуже позитивне – 7 грос.). І лише мізерний відсоток польських підприємців зізнається в негативному ставленні. Це показує, що ми як суспільство не вважа-

Управління праці має також зареєструвати заяву роботодавця про намір доручити виконання робіт іноземцеві. У заяві має бути зазначено назву фаху, місце виконання робіт, дату їхнього початку та строк виконання, а крім того – різновид угоди і розмір зарплати брутто; має бути також уміщено інформацію про неможливість задовольнити кадрові потреби на місцевому ринку праці.

ПОЛОЖЕННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Є й випадки, коли працівникам з України не обов'язково мати дозвіл на роботу в Польщі. Згідно зі ст. 87, абз. 1 Закону від 20 квітня 2004 року «Про сприяння зайнятості та установи ринку праці», від необхідності мати дозвіл на роботу звільнені зокрема такі особи:

- 1) ті, що мають статус біженця, наданий РП;**
- 2) ті, що мають дозвіл на постійне перебування в Польщі;**
- 3) ті, що мають дійсну Карту Поляка;**
- 4) ті, що є слухачами стаціонарних навчальних курсів.**

Коли бракує рук для роботи...

Krzysztof Ingot

голова правління Personnel Service

Ось уже деякий час заробітків працівників з України цілком можуть порівнюватися з рівнем заробітків поляків. Це стало можливим передусім завдяки підвищенню мінімальної оплати праці в Польщі до 13 злотих на годину брутто, але відіграло свою роль також і зростання кадрових потреб роботодавців.

Коли бракує рук для роботи, дедалі більше фірм звертаються до українців. Із нашого дослідження випливає, що недовві вже кожен п'ятий роботодавець шукатиме кадрів зі Сходу, а серед великих підприємців навіть кожен другий. Такий великий попит, звісно ж, збільшує конкуренцію на ринку. Підприємці, які хочуть залучити найкращих працівників, мають пропонувати їм насправді привабливі умови – як мінімум не гірші, ніж своїм

співвітчизникам. Тож очікується, що найближчим часом заробітки українців зростатимуть у такому самому темпі, як і заробітки поляків, а можливо, навіть швидше. Авжеж, окрім безпосередньо винагороди за працю, фірми пропонують громадянам України також додаткові пільги, наприклад житло, найчастіше з безкоштовним доступом до Інтернету, додаткові соціальні гарантії, проїзд на місце роботи чи харчування.

За словами Марцена Добренко-Зубстарська, старший персонал компанії Philips Lighting Poland у Кентріні, процес адаптації до роботи громадян України виглядає так само, як поляки. Вони проходять навчання з реалізації та отримують навчальні матеріали. Все на рідній мові. Потім вони отримують спеціальний професійний тренер. У найближчі місяці компанія планує залучити більше людей з України.

емо трудову міграцію українців проблемою.

Масштаби працевлаштування іммігрантів зі сходу ще не викликали залежності польської економіки від їхнього потоку, хоча вони вже й становлять чималий відсоток від загального числа працівників. Якби вони всі зчинили раптовий страйк, це б не зупинило роботи підприємств на території Польщі. Приблизно в 70 прос. компаній частка працевлаштованих громадян України не перевищує 5 прос. загального складу кадрів. У 8 компаніях зі 100 частка українських працівників становить від 26 прос. до 50 прос. У звіті Personnel Service «Барометр трудової імміграції» підкреслюється, що в кожній

третьій компанії, яка бере на роботу українців, вони становлять більш ніж 5 прос. загального складу кадрів.

Як знайти працівника

Основним способом пошуку працівників з України є звернення до агенцій працевлаштування як до посередників. Цю форму пошуку працівників використовує близько половини роботодавців. 38 прос. роботодавців користується посередництвом державних управлінь праці. Майже стільки ж – 35 прос. – вдавалися по допомогу до родичів та знайомих. Найменше роботодавців шукало допомоги в українських центрах зайнятості та зверталось до оголошень у соціальних мережах.

Згідно зі звітом компанії Personnel Service, лідера ринку допомоги у залученні працівників із-за східного кордону, 43 прос. підприємств, які беруть на роботу працівників з України, призначають їх на посади нижчого або середнього щабля. Лише 7 прос. гостей зі сходу, які працюють у Польщі, знаходять роботу на високій посаді. Це насамперед програмісти та інженери. Число виданих працівникам з України дозволів на роботу в Польщі у галузі ІТ протягом останніх 8 років зросло п'ятикратно.

Той факт, що українцям пропонуються посади низького та середнього рівня, пов'язаний з особливостями спрощеної процедури працевлаштування іноземців. 6-місячне обмеження строку працевлаштування призводить до того, що роботодавці не бачать сенсу інвестувати у працівників, яким незабаром доведеться полишити свої робочі місця. Для того щоб кадри українського походження могли претендувати й на вищі щаблі, необхідним є законодавче врегулювання, яке б сприяло освіченим українцям, зокрема допомагало б їм оселитися в Польщі на тривалий час або й на постійне проживання;

слід також спростити процедуру нострифікації їхніх українських дипломів.

75 прос. роботодавців не мають наміру платити працівникам з України більше, ніж полякам: так чинити готові лише 7 прос. компаній, що беруть наших сусідів на роботу. Натомість роботодавці підтримують приїжджих працівників різноманітними соціальними програмами. Деякі пропонують лише допомогу при оформленні документів та інших офіційних процедур. Інші допомагають знайти житло або самі його надають. Важливо також забезпечити працівникам медичну допомогу, що прописано і в самих правилах працевлаштування. Крім того, українські працівники можуть розраховувати на проїзд до місця роботи, а також на доступ до українських ЗМІ та Інтернету.

Не лише українці

«Відкритістю» польського ринку праці користуються не лише українці. За даними Міністерства сім'ї, праці та соціальної політики, в І півріччі 2017 року число заяв про намір доручити виконання робіт громадянам Республіки Білорусь зросло на 300 прос. Рік тому це число становило менш ніж

8 тис., тоді як нині це вже 24 тис. Згідно з даними Personnel Service, пропозиція і попит на роботу працівників із Білорусі лише зростатимуть. На сьогодні громадян цієї країни тримають на роботі 4 прос. польських підприємств, але вже майже кожна десята велика фірма (8 прос.). І білоруси теж не єдина нація, зацікавлена в роботі та проживанні у Польщі. Громадяни Молдови, Грузії та Вірменії становлять 0,2 прос. кадрового складу в нашій країні.

Як стверджує Мажена Добренко-Шубстарська, старший менеджер із персоналу компанії Philips Lighting Poland, що у місті Кентшин, процес адаптації до роботи у громадян України відбувається так само, як і в поляків. Вони проходять початковий тренінг і отримують навчальні матеріали – і все це своєю рідною мовою. Після цього їм надають спеціального професійного тренера. Компанія Мажени у найближчі місяці планує взяти на роботу значне число працівників з України. «Доки в нас є можливість брати на роботу українців, ми будемо її використовувати, оскільки це сумлінні працівники, на користь яких свідчить також і культурна близькість», – пояснює вона.

НА ПОЛЬСЬКОМУ РИНКУ ПРАЦІ

Не платити бандам, наймати співробітників з-за кордону через авторитетні агентства з працевлаштування.

СУЧАСНИЙ ЯСИР

Дедалі більший попит на роботу українців у Польщі створює умови для нечесних посередників. За свої «послуги» вони беруть плату, що не відповідає польському законодавству: відраховують частку від заробітків українців та інших трудових іммігрантів, що працюють у Польщі. Це явище можна назвати «сучасним ясиром». Порівняння жорстке – адже воно напружує викликає в пам'яті викрадення людей у неволю татарами і турками. Однак у цьому перебільшенні багато правди: хоча фірмам, які займаються посередництвом при пошуку роботи, й заборонено стягувати гроші з людей, які шукають роботу, така практика все ж дуже поширена. 1300 злотих отримує працівник з України, а 1600 злотих – посередник, який знайшов його і допоміг улаштуватися на польську фірму: саме такою є реальність у деяких компаніях. Достатньо укласти 10 таких угод, щоб легко, без витрат заробляти 16 тис. злотих на місяць. Згідно з обережними підрахунками, лише з українських працівників щорічно стягується данина загальною сумою близько 3 млрд. злотих!

Швидкі та незаконні

Деякі польські компанії, іноді про це не знаючи, теж беруть участь у цій процедурі незаконного стягування коштів. Це ті компанії, що користуються послугами неперевічених фірм-посередників. Утім, частина таких роботодавців має уявлення про ту експлуатацію, в якій бере участь, однак шефам цих компаній просто байдуже до становища людей, яких вони беруть

на роботу. Найголовніше для них те, що вони здобули працівника. Це зазвичай наслідок квапливого вибору фірм без належних рекомендацій та репутації. Багато роботодавців зі своєї точки зору не вбачають жодного ризику, а всю відповідальність за незаконну процедуру покладають виключно на фірму-посередника. Дедалі частіше відбуваються конфлікти між польськими роботодавцями та українськими працівниками – саме з цієї причини. Роботодавець розраховується з фірмою, яка допомогла йому знайти працівників, і його не цікавить, чому за 200 годин роботи працівник дістав винагороду порядку 1 тис. зл. Така ситуація є незручною для обох сторін. Часто вона призводить до конфліктів або припинення роботи, а це погано для бізнесу.

Масштаб проблеми

23-поміж3 громадян України, що працюють у Польщі, знайшли роботу за посередництвом агенцій працевлаштування. Майже стільки ж зустрілося з необхідністю сплачувати гроші за працевлаштування в Польщі, хоча це незаконно – адже вартість працевлаштування має оплачувати компанія-роботодавець, яка хоче залучити зарубіжних працівників. Ці дані – результати досліджень Вищої торгової школи у Вроцлаві. Масштаби явища шокують, а незаконні плати сумарно створюють дохід порядку кількохсот мільйонів злотих. У 2016 році на польському ринку праці довгий час коротший час фігурувало близько мільйона громадян України. Навіть якщо припустити, що лише ко-

жен четвертий змушений був за своє працевлаштування сплатити фірмам-посередникам незаконну плату, це дає 250 тис. ошуканих людей. Якщо в середньому з кожного з них стягнуто по 1 тис. злотих, це дає 250 мільйонів злотих на місяць. На рік це 3 млрд. злотих таких оплат, тобто понад 22 млрд. гривень. Кошти, що їх могли б отримати працівники з України, переказуються нечесним фірмам, а ці фірми часто прописують у своїх угодах положення про те, що працівник не має права шукати більш високооплачувану роботу або відмовитися від неї, яку йому знайшли. Якщо він це зробить, буде змушений сплатити штраф порядку кількох тисяч злотих.

Порятунок для польської економіки

Українці, які працюють у Польщі, підтримують польську економіку, і попит на їхню працю повсякчас зростає. З року в рік зростають і їхні заощадження, що накопичуються на банківських рахунках. За даними ПНБ [Польського національного банку], у 2014 році вони становили 0,5 млрд. злотих, а нині вже понад 1 млрд. злотих. Лише у 2015 році українці заробили в Польщі близько 8,5 млрд. злотих. Однак українці не відбирають роботу в поляків. Вони тяжко працюють у тих галузях, де бракує робочих рук. Будівництво або праця в сільському господарстві – традиційні напрямки перших кроків працівників-іноземців у Польщі. Найновіші дані української дослідницької агенції Rating Group свідчать, що виїхати за кордон, щоб знайти там

роботу, хоче аж 44% українців. Набагато частіше про це заявляють молоді люди, до 35 років: з них цілих 68% хоче працювати за межами України. У більшості своїй люди, які планують трудову міграцію, хочуть виїхати до Німеччини (37%), але вже кожен четвертий опитаний назвав Польщу (наша країна посідає в цьому рейтингу друге місце).

Повторення уроку історії Цікаво, що українці нині проходять той самий урок, який ми, поляки, проходили раніше, коли для нас відкривався ринок праці Великої Британії чи Німеччини. Тоді наші земляки, так само як українці сьогодні, потерпали через нечесних посередників у пошуку роботи, які брали з них плату за різноманітні фіктивні послуги. Спокушаючи поляків перспективами роботи на Заході, вони заробляли великі статки, забираючи із зарплат працівників свою частку. Така практика б'є не лише по працівниках, які опинившись у цій пастці, змушені працювати лише за половиною ставки. На Інтернет-форумах повнісінько таких прикладів. Негативні наслідки стосуються всієї польської економіки. Насамперед вони позбавляють нас довіри економічних партнерів і відбивають у людей бажання влаштуватися на роботу в Польщі, через що страждають чесні агенції працевлаштування. Найбільші з чесних фірм навіть розробили спеціальний кодекс практик, який забороняє брати плату з українців або інших працівників-іноземців за факт працевлаштування в Польщі. Є також різноманітні кампанії, покликані пояснювати, що брати з людей плату за саме лишень працевлаштування в Польщі – незаконно і являє собою форму експлуатації. Посередники, які вимагають нелегальних оплат, стягують у середньому 1 тис. злотих. Із цієї суми від 300 до 600 злотих є винагородою за результативний пошук роботи (що зовсім не складно: роботодавців, охочих узяти на роботу працівників з України, більше, ніж самих українців, які бажають працювати в нашій країні). 300–400 злотих коштує заява польського роботодавця, який має надати роботу, що часто є умовою отримання згоди працівників на роботу і тимчасове перебування в Польщі. Однак після приїзду незрідка виявляється, що жодна робота на них не чекає, а за пошук нової їм

знову доводиться заплатити. Насправді єдина плата, яку мають сплачувати українці, що працюють у Польщі, – це вартість заповнення заяви на трудову візу, якщо тільки, звісно, вони не заповнять її самостійно. Це видаток порядку кільканадцяти злотих.

Шахраї, що вдають із себе агентів працевлаштування

Працівникам з України чи інших країн часто надають угоди до підписання польською мовою. Тому вони не до кінця розуміють, що в них написано. Найчастіше йдеться про фірми, з якими неможливо зв'язатися. Створені вони зовсім недавно. Їхні юридичні адреси – віртуальні, а установчий капітал – мінімальний. Черговий застережний знак – якщо фірма не має свого Інтернет-сайту або стаціонарного номера телефону. Тому перш ніж співпрацювати з агенцією працевлаштування чи то в Польщі, чи то в Україні, слід перевірити, що це за організація. Польські фірми можна безкоштовно перевірити на Інтернет-сайті www.ms.gov.pl. Щоб дістати інформацію про компанію, яка займається посередництвом у пошуку роботи, слід вибрати закладку «wyszukiwarka KRS». Ми побачимо дату заснування агенції, її електронну та фізичну адреси, установчий капітал і дані акціонерів, тобто осіб, що мають представницькі повноваження.

Якщо працівник з України чи іншої країни вже став жертвою ошуканства з боку агенції працевлаштування, йому слід скористатися допомогою таких установ, як Державна інспекція праці. Також він може звернутися до такої агенції працевлаштування, що має авторитетні позиції на ринку, наприклад Personnel Service, лідер ринку працевлаштування працівників із-за східного кордону в Польщі. Юристи цієї фірми надають допомогу як працівникам, так і роботодавцям.

Це варто зробити. Навіть лишачучи за дужками прагматичні аспекти – наприклад, той факт, що добрим працівником навряд чи може бути людина, яка почувається використаною. Є ще й суто моральний, і репутаційний аспект. Якщо роботодавець платить фірмам, які являють собою злочинні угруповання, це коли-небудь може призвести до катастрофічного погіршення реноме його компанії.

Цікаво, що українці нині проходять той самий урок, який ми, поляки, проходили раніше, коли для нас відкривався ринок праці Великої Британії чи Німеччини.

ПОЛОЖЕННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Хороші співробітники є основним експортним продуктом України

ПРИБУТОК ВІД
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

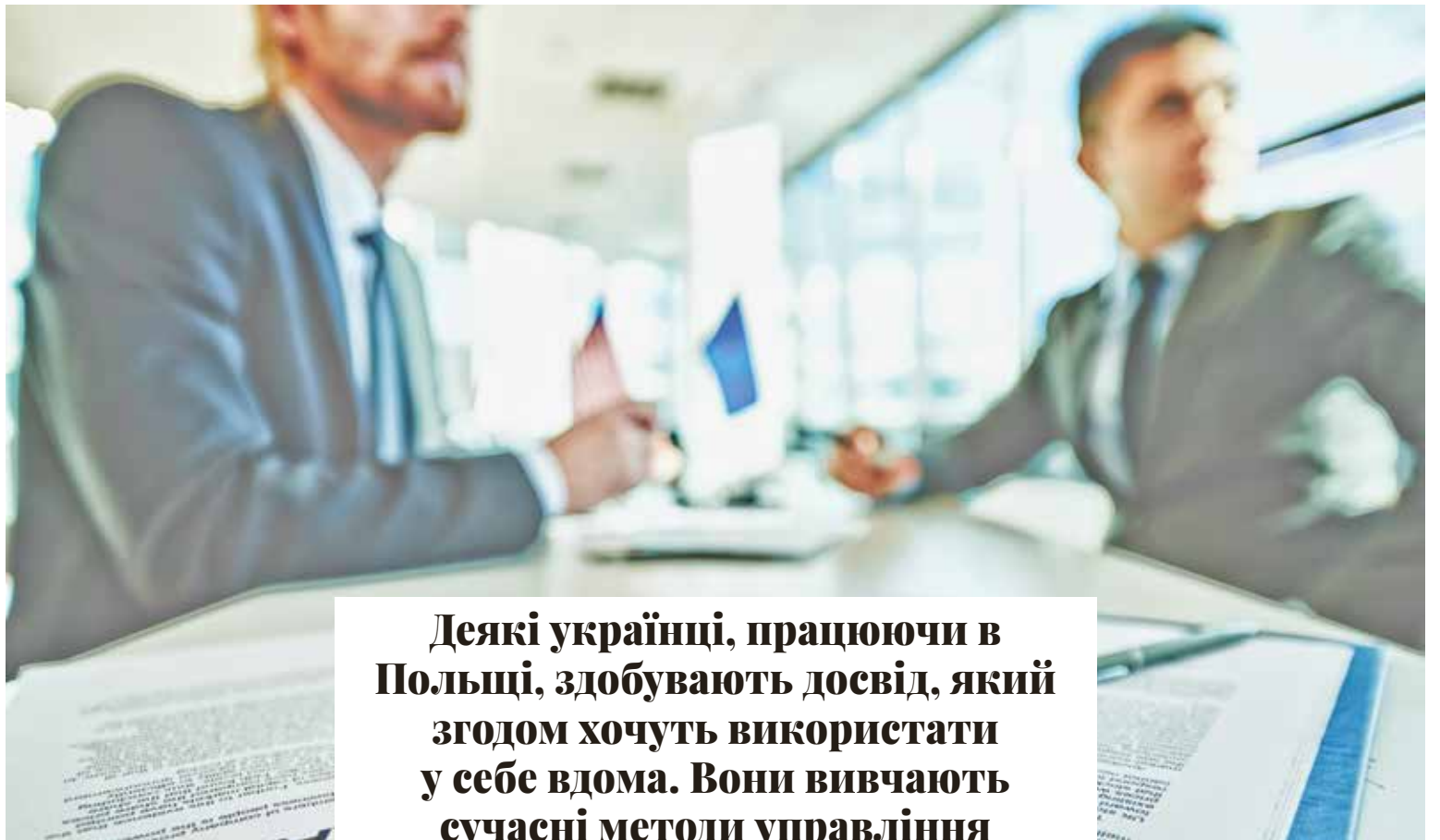
Польські фермери у великих масштабах беруть на роботу працівників зі сходу, насамперед українців. Точних даних немає. Велика частка працевлаштованих, особливо у менших господарствах, працює «по-чорному». Штраф – максимум 3 тис. злотих за нелегального працівника – не лякає роботодавців, бо ризик потрапити невеликий, якщо береш на роботу 2–3 іноземців. Однак для великих фермерських господарств цей ризик суттєво зростає.

У період літніх відпусток багато шуму викликали рейди Прикордонної служби по люблінських фермах: «рекордсмен» серед порушників нелегально тримав на роботі 30 працівників. Цим він не лише нашкодив собі, заплативши великий штраф (90 тис. злотих): тепер і його працівники протягом кількох років не матимуть права приїжджати до Польщі.

Доступність працівників з України є справдешнім порятунком для багатьох галузей польської економіки, насамперед тих, у яких вагу має фізична праця. 90% заяв про згоду на працевлаштування іноземців стосується саме такої роботи. Найважливіша вигода для власників фірм – це забезпечення неперервності виробництва. Минулого року фермер з околиць міста Пшасниш саме через нестачу робочої сили втратив частину врожаю. «Нам не вдалося зібрати всю полуницю, бо просто не було охочих стати до цієї роботи, і частина ягід згнила на полях. Потім уже не було сенсу їх збирати», – пояснював він.

Від найманої праці – до власного бізнесу

Деякі українці, працюючи в Польщі, здобувають досвід, який згодом хочуть використати у себе вдома. Вони вивчають сучасні методи управління та виробництва, після чого повертаються до своєї країни. Таким чином виникають нові

Деякі українці, працюючи в Польщі, здобувають досвід, який згодом хочуть використати у себе вдома. Вони вивчають сучасні методи управління та виробництва, після чого повертаються до своєї країни. Таким чином виникають нові економічні зв'язки. Колишні роботодавці й працівники стають бізнес-партнерами.

”

економічні зв'язки. Колишні роботодавці й працівники стають бізнес-партнерами. Чітких правил тут немає. Відомими є випадки, коли працівник з України, який обслуговував виробничий конвеєр польського заводу з виготовлення вікон PCV, повернувся до своєї країни й почав імпортувати польську продукцію. Завдяки винахідливим українським працівникам чимало польських садівників стають посередниками в імпорті сільськогосподарської продукції з України. Саме таким природним чином вибудовується торговий обмін між Україною та Польщею. Мало того: один задоволений українець, повернувшись до своєї країни після закінчення 6-місячного терміну дозволу на роботу в Польщі, може спонукати до такої ж поїздки своїх знайомих та родичів; між іншим, дослідження Personnel Service свідчать, що саме родичі та знайомі тих українців, що вже перебували або нині перебувають у Польщі, є одним з найчастіше використовуваних джерел пошуку працівників зі Сходу (таку відповідь дали 35% компаній,

що брали участь у дослідженні «Барометр трудової імміграції» на II півріччя 2017 року). Дані промовляють самі за себе. Польський експорт в Україну в I половині 2017 р. зріс на цілих 40,9% відносно попереднього року – більше, ніж імпорту товарів із цієї країни на польський ринок. Показник імпорту також зростає – він склав близько 4 496 млн. злотих і зріс на 26% відносно попереднього року. – «У польсько-українській торгівлі відіграє свою роль зокрема й аспект більшої при-

сутності українців у Польщі, – коментує Кшиштоф Інґлот, голова Personnel Service, компанії-лідера у працевлаштуванні працівників зі Сходу.

З агенціями зручніше

Відповідь на питання, чи виправдано користуватися послугами агенцій працевлаштування, авжеж, позитивна. При мінімальному ризику і мінімальних зусиллях ми здобуємо готовий працюючий персонал. Недарма найбільшим джерелом залучення українців до праці в

Польщі є саме агенції працевлаштування. Для компаній – це фінансова безпека і швидкість обслуговування. Для працівників з України – гарантія постійного працевлаштування, а також відсутність примусу платити данину за роботу. Важливо користуватися послугами тих агенцій, які мають авторитетні позиції на ринку і гарантують роботодавцеві повну підтримку та доступ до відповідних кадрів. Для працівника важливо, щоб його не ошукували під час працевлаштування. Трапляються організації, які ошукують і використовують працівників з України, відбираючи в них до половини заробітної платні. А це рано чи пізно викличе конфлікт, який може загрожувати й самим роботодавцям, що користуються послугами агенції. Перш ніж розпочати співпрацю з агенцією, варто перевірити її репутацію і попросити примірник угоди, яку вона підписує зі своїми працівниками. Завжди можна звернутися до Державної інспекції праці із запитом, чи не було скарг на діяльність цієї агенції і чи не стягує вона

НА ПОЛЬСЬКОМУ РИНКУ ПРАЦІ

незаконних плат. Вибір агенції, послуги якої, можливо, коштують дорожче, але яка шанує права працівників, неодмінно окупиться.

Додаткова вигода працевлаштування персоналу за посередництвом агенції тимчасового працевлаштування – це значно менший ризик соціальних витрат та видатків на діяльність профспілок. Юридичні експерти дотримуються такої думки (прецедентного права в Польщі нема), що працівник, працевлаштований через агенцію тимчасового працевлаштування, може вступити і бути членом лише тієї профспілкової організації, яка функціонує в самій агенції. Саме на такій інтерпретації наполягає закон Євросоюзу (ст. 7 Директиви 2008/104). З цього закону випливає, що тимчасові працівники «зараховуються» до працівників агенції і в її межах можуть вступати до профспілок. Закон Євросоюзу допускає, щоб держава дозволяла тимчасовим працівникам зараховувалися до кадрів їхнього роботодавця, але в Польщі таких правил немає. Отже, це ще один привід користуватися посередництвом агенції.

Якими є ризики працевлаштування іноземців?

Якщо ми наймаємо на роботу трудових іммігрантів самостійно, найбільший ризик полягає в тому, що вони підуть з роботи. Трапляється, що так чинять цілі колективи, і тоді роботодавець постає перед небезпекою призупинення виробництва і великих фінансових збитків. Користування послугами агенції виключає цю проблему. Роботодавець підписує угоду з агенцією, яке зобов'язується «доправити» відповідну кількість працівників певної кваліфікації. І тоді вже питання пошуку працівників більше не є проблемою роботодавця, так само як і оформлення відповідних дозволів, і всі адміністративні формальності, пов'язані з отриманням працівником дозволу на роботу в Польщі. Якщо роботодавець користується послугами агенції, за ці всі труднощі відповідає безпосередньо агенція.

Ще один важливий юридичний ризик – можливі претензії працівників у питаннях, що стосуються трудового законодавства. Якщо працівника бере на роботу сам роботодавець, то, звичайно, його й позивають до суду. Якщо ж він користується послугами агенції тимчасового працевлаштування – подібна претензія працівника може бути спрямована лише на її адресу. Це стосується й інших претензій, наприклад, щодо вихідних днів або компенсацій за придбання одягу чи очищувальних засобів.

Питання про більшу присутність українців у Польщі залишається важливим для польсько-української торгівлі», – коментує Кшиштоф Інелот, генеральний директор Personnel Service, лідер із найму працівників зі Сходу.

Може бути й так, що роботодавець докладе зусиль у самостійному пошуку працівника з України, присвятить час і дасть кошти на те, щоб той дістався до Польщі, – а в підсумку цей працівник виявиться непридатним до праці, а компанія лише втратить на цьому час і гроші. Крім того, працівник, опинившись у Польщі, може сам підшукати собі іншу, кращу роботу. Користування послугами агенції працевлаштування дозволяє перевірити кваліфікацію працівника практично без жодного ризику. Працівника, який не відповідатиме вимогам, замінять на іншого.

Додаткова цінність найму працівників через агентства тимчасової зайнятості набагато менша за ризик соціальних витрат та профспілок.

ПОЛОЖЕННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ НА ПОЛЬСЬКОМУ РИНКУ ПРАЦІ

Lider zatrudnienia pracowników z Ukrainy

2009rok założenia
Personnel Service**50**obywateli Ukrainy rekrutujemy
średnio każdego dnia**2 800**godzin rocznie chce średnio
przepracować pozyskany przez
nas pracownik**10**nowych Klientów pozyskujemy
każdego miesiąca**1 560**nawet tylu pracowników
dostarczamy dla jednego Klienta**150 000**liczy obecnie nasza baza
kandydatów**50 000**osób zatrudniliśmy
do tej pory**10 000**tyle średnio osób
zatrudniamy miesięcznie
na terytorium Polski